

אין הכרעת שלישית מכרעת –

The compromise of a third opinion is not decisive

OVERVIEW

The תרומה טמאה cited a dispute between ב"ה and ב"ש regarding a barrel of wine. ב"ש maintains it should be spilled out (immediately) and ב"ה maintains it may be used as an aromatic spray. ר' ישמעאל בר' יוסי offered a compromise;¹ either that in the field it should be spilt, but in the house it may be sprayed; or if it is חדש it should be spilt but if it is ישן it may be sprayed. They said to ריב"ז that a הכרעת שלישית is not a הכרעת. There is a dispute between רש"י and תוספות what this means.

פירש הקונטרס² הואיל ולא הזכירו בית שמאי ובית הלל בית ושדה³ -

- "house and field"⁴ explained, since ב"ש and ב"ה did not mention רש"י

אם כן טעמא אחרינא הוא⁵ ולא משום תקלה⁶ -

Therefore there is a different reason why ב"ש prohibits זילוף (spraying), and not because there is concern for a mishap that someone will drink the wine.

תוספות offers his view:

ולרבינו יצחק נראה אף על גב דטעמא דבית שמאי משום תקלה⁷ לא חשיב הכרעה -

And it is the view of the ר"י that even though the reason of ב"ש is because of the הכרעה, nevertheless it is not considered a תקלה -

לפי שלא גילו הראשונים דעתן לחלק בין בית לשדה -

Since the earlier authorities (ב"ש וב"ה) did not express any opinion to differentiate between בית and שדה -

שלא הזכירו בדבריהם אחד בית ואחד שדה -

¹ The idea (behind this compromise) is that if there is a realistic concern that he may eat it (until the spray is used) it should be spilt, but if there is no realistic concern it may be used as a spray.

² ד"ה אין.

³ Similarly according to the דאמרי, איכא דאמרי, they did not mention חדש וישן.

⁴ If ב"ש and ב"ה would have mentioned בית ושדה (where ב"ש forbids זילוף in both and ב"ה permits זילוף in both) it would be understood that there is a concern of תקלה (where ב"ש is more concerned than ב"ה) and ריב"ז is compromising as to what extent there is a realistic concern.

⁵ ב"ש says that ב"ש maintains that smelling the wine (spray) is forbidden like drinking it.

⁶ Therefore we cannot accept this compromise that where there is no concern of תקלה spraying is permitted, since no mention was made that the prohibition is because of תקלה; it could be for an entirely different reason. [The reason the הלכה is because then it is (like) two against one. However here since the reason of ריב"ז is not the same as ב"ש it cannot be construed as two against one.]

⁷ תוספות presumably disagrees with רש"י (who maintains that the reason of ב"ש is not because of תקלה) for תוספות does not find a better explanation than תקלה as to why ב"ש prohibits זילוף. See תוספות in footnote # 5.

For they did not mention in their statement; 'whether it is a house or a field'.⁸

וכן פירש הקונטרס לעיל⁹ גבי רבן גמליאל לאו מכריע הוא¹⁰ -

And רש"י also explained it in this manner previously regarding the statement there that רבן גמליאל is not a מכריע.

הכרעה offers an example of a proper תוספות

וההיא דקולי מטלניות¹¹ בין מן המוכן¹² ובין שלא מן המוכן טמא דברי רבי אליעזר -
And regarding those קולי מטלניות where ר"א ruled that they are טמא whether it was מן המוכן or whether it was

רבי יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור -
- טהור it is שלא מן המוכן or whether it is מן המוכן ר"י rules that whether it is
רבי עקיבא אומר מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור -

- טהור it is שלא מן המוכן and טהור it is מן המוכן ר"ע rules that whether it is
וחשיב ליה בפרק כירה (שבת לט, ב ושם) הכרעה¹³ -

- הכרעה ר"ע the view of פרק כירה And in
שהרי גילו רבי אליעזר ורבי יהושע דשייך לחלק בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן¹⁴ -
and מן המוכן ר"א expressed that it is possible to distinguish between Since

⁸ If (ב"ה and ב"ש) would have said that their ruling applies whether it is a house or a field, we would understand that even in their respective views there is more concern [for תקלה] in a field than in a house (but nonetheless they maintain their respective views in both places). In this situation the compromise of ריב"י would be effective, since both ב"ה and ב"ש agree that there is more concern in one than in the other. However, since no mention at all is made of בית ושדה, this indicates that in the respective views of ב"ה and ב"ש there is no more concern in one than in the other, so by what logic is the compromise of ריב"י meaningful. [This should be contrasted with footnote # 4 (the view of רש"י) where the main issue is whether the reason of ב"ש is because of תקלה.]

⁹ אכילין כל maintains ר"מ. ערב פסח as to when חמץ may be eaten on פסח brought a three way מחלוקת יא, ב on משנה יג, א. חמץ ושורפין בתחלת שש, רבי יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש, רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל ארבע מכריע ר"ג is not a (on יג, א) גמרא. The תרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש

והא הכרעת דעת שלישית היא דהא ר"מ ורבי יהודה לא איירי דניהוי שייך חילוק בין זמן תרומה לזמן states; (בד"ה לאו) there רש"י¹⁰ חולין כלל דאי הוה תנן ר"מ אומר אחד חולין וא' תרומה כל חמש ר' יהודה אומר א' חולין ואחד תרומה כל ארבע ורבן גמליאל אומר חולין כל ארבע תרומה כל חמש הויה הכרעה אבל השתא דאינהו לא אדכור תרומה וחולין כלל ולא גלו דעתם שיהא שום רמז דין לחלק ביניהם לאו ר"מ or ר"ג may be different than רש"י that the reasoning of ר"ג is by חולין ותרומה only mentions that there was no mention of רש"י rather; ר"י just as Tosfos states here.

¹¹ רגס (קולי) work (such as a stopper for a drain) and are used for light (טפחים) and are smaller than three by three by three מטלניות

¹² means these מטלניות were placed somewhere where it is indicated that they will be reused (on a hanger), and means that it was placed somewhere which indicates it will not be reused (behind the door).

¹³ See later in this תוספות (footnote # 22) that nonetheless it was not accepted as a הכרעה.

¹⁴ The fact that both ר"א and ר"י stated מן המוכן ובין שלא מן המוכן indicates that they realized that it is possible to distinguish between them (otherwise why mention these two categories), however they chose not to distinguish, therefore the הכרעה of ר"ע who distinguished between מן המוכן and מן המוכן is a proper הכרעה.

שלא מן המוכן (however they chose not to make this distinction).

anticipates a difficulty:

והיה דפרק כיצד מברכין¹⁵ (ברכות מג, ב) דקאמר בית שמאי מברכים על השמן -

And regarding that גמרא in פרק כיצד מברכין where ב"ש say, 'we make a blessing over the oil' -

וקאמר רבן גמליאל אני אכריע -

And ר"ג said, 'I will decide' the ruling; regarding -

שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתו הדס לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו -

'Oil we merited its fragrance and we merited its massaging, however regarding the myrtle we have merited its fragrance but have not merited its massage' -

וקאמר רבי יוחנן הלכה כדברי המכריע -

And ר"י stated there; 'the law is like the words of the (ר"ג) מכריע. This concludes the גמרא there.¹⁶

— ר"ג like the הלכה is responds; the תוספות

לאו משום דמכריע גמור הוא אלא מפרש ונותן טעם לדבריו¹⁷ -

Not because he is a valid מכריע, but rather because ר"ג explained his ruling and gives a reason for his opinion.

מכריע גמור ר"ג was not considered a תוספות proves that

ותדע דאי מכריע הוא למה הוצרך לפסוק הלכה כמותו -

And you can know that this is so, for if ר"ג is a valid מכריע why was it necessary for ר' יוחנן to issue a ruling according to ר"ג?

הא כבר אמר רבי יוחנן בפרק כירה הלכה כדברי המכריע¹⁸ -

Since ר"י already stated in פרק כירה that הלכה כדברי המכריע, why repeat himself!?

asks: תוספות

וקצת קשה לפירוש זה¹⁹ דהכא מאי איריא הכרעה שלישית שאין הכרעה -

And there is a slight difficulty according to this explanation, why mention that

¹⁵ The case there is where they brought to the table scented oil to massage the hands, and a myrtle for fragrance. ב"ש rules that you first make a ברכה on the oil, ברוך בורא שמן טוב, and then on the הדס a בשמים, while ב"ה, בורא עצי בשמים, maintains first on the הדס and afterwards on the oil.

¹⁶ This seems to go against all that was said here, regarding who is considered a מכריע. The main difficulty is that ר"ג did not compromise at all he just ruled like ב"ש. How is he considered a מכריע?!

¹⁷ He is called מכריע in the sense that he 'tips the scales' in favor of ב"ש because of his sound reasoning.

¹⁸ Therefore this proves that in this case ר"ג was not a מכריע; what ר"י said was that just as generally the הלכה is like the מכריע (who 'tips the scales') so too here ר"ג tips the scales with his logical reasoning.

¹⁹ However there will be no difficulty according to the explanation of the ר"ה which will be mentioned shortly.

– הכרעה שלישית it is not a הכרעה since it is a

תיפוק ליה²⁰ דהכרעת תלמיד לאו הכרעה היא²¹ כדאמר בפרק כירה (שבת לט, ב) ארבי עקיבא²² -

We can derive that it is not a הכרעה of a student is not a הכרעה as the גמרא states in פרק כירה regarding ר"ע –

ורבי חננאל פירש הכרעת שלישית דור שליש²³ דהיינו הכרעת תלמיד כדאמר בפרק כירה:

And indeed the ר"ה explained הכרעת שלישית to mean a third generation, which is the equivalent of the הכרעה of a student which is not valid as stated in פרק כירה.

SUMMARY

הכרעה שלישית means that the initial disputants did not express any inclination towards the compromise. Alternately a student cannot be a מכריע.

THINKING IT OVER

because ר' ישמעאל ברבי יוסי the הלכה is not like (seemingly) asks why say that the הכרעה is not valid because it is a הכרעה שלישית, when you can say that his הכרעה is not valid because it is a הכרעה, the הכרעה is not a תלמיד²⁴. Why is there any advantage in saying the הכרעה is not a תלמיד, over saying the הכרעה שלישית is not a הכרעה?!

*

הדרך עלך אור לארבעה עשר – אור לארבעה עשר We shall return to you

*

בעזרת רופא כל בשר

סיימנו פרק אור לארבעה עשר

נבקש מיציר כל נוצר

למלאות המדה בל יחסר

²⁰ See 'Thinking it over'.

²¹ Here too the הכרעה of ר' ישמעאל is not valid since he is a student (of students) of ר"ה.

²² See footnote # 13. The גמרא states in שבת even though ר"ע is a מכריע, nevertheless in this case we cannot follow the view of ר"ע since he is a student of אליעזר and ר' יהושע.

²³ ר' ישמעאל was a third generation of ר"ה. It seems however that any student even in the same generation cannot be a מכריע; it so happens that ר' ישמעאל was a third generation. See the ר"ה on the דף that ר' יוחנן בן זכאי was a student of ר' יהושע (generation one), ר' עקיבא was a student of ר' יהושע (generation two), ר' יוסי (the father of ר' ישמעאל [in whose name this was said]) was a student of ר"ע (generation three after ר"ה). עיי"ש (ב"ה).

²⁴ See footnote # 20.